

Saksframlegg og innstillinger til Engerdal fjellstyres møte 14.12.21.

Sak 98.21	Ark 137	
Godkjenning av innkalling og sakliste for møtet.		

Sak 99.21	Ark 137	
Godkjenning av møtereferat fra møtet den 2. desember 2021.		

Sak 100.21	Ark 111	<i>Saksbeh.: OOps</i>
Drifts- og investeringsbudsjett 2022		

Saksdokumenter vedlagt:

- Forslag til drifts- og investeringsbudsjett 2022.
- Regnskapsutskrift pr 31.10.21.
- Prognose pensjon 2022.
- Lønnsberegning 2022.
- Prisliste 2022.
- Vedlikeholdsbudsjett 2022.
- Tilstandsrapport Sorksjøkoia.

Bakgrunn.

Driftsbudsjettet generelt:

Driftsbudsjettet legger rammene for den daglige driften og virksomheten i Engerdal fjellstyre. Tradisjon tro og i henhold til «Reglement, retningslinjer og stillingsbeskrivelser for Engerdal fjellstyre», legger daglig leder fram driftsbudsjett for styret.

Det er tidligere gitt rammer for hvordan driftsbudsjettet skal utformes. Fjellstyret har gjennom vedtak (se sak **58.09**, **60.10** og **51.12**) satt rammer for hvor mye driftsbudsjettet kan økes fra år til år. Dette ved å bruke en s.k. «deflator» som brukes i kommunal sektor. For 2022 er denne deflatoren 2,5 %. Deflatoren beskriver hvor mye en bør beregne i kostnadsøkning fra år til år, der både kostnadsøkning for varer og tjenester er tatt med i beregningen, sammen med forventet lønnsvekst. Disse verdiene er så vektet i forhold til hverandre i beregning av deflatoren.

Videre setter vedtak i sak **58.09** mål om at driftsbudsjettet bør legge opp til 10 % årlig overskudd. Dette er rammene som administrasjonen har lagt til grunn i arbeidet med budsjettforslaget. I tillegg har det vært en målsetting å ha et realistisk budsjett. Det er derfor gjort visse justeringer basert på erfaringstall hentet fra regnskapet i 2020, samt

delregnskapene i 2021. For øvrig bygger forslaget til budsjett på den kontoplan som er brukt tidligere.

Engerdal fjellstyre er et stort fjellstyre sett til areal og virksomhetsnivå. År med nøktern økonomisk tankegang og disponeringer har gjort at fjellstyret i Engerdal er i en litt spesiell situasjon sammenlignet med mange andre fjellstyret ved at økonomien må sies å være solid. Denne tilstanden har ikke kommet av seg selv, og skal den vedvare må det fortsatt holdes fokus på å opprettholde en sunn økonomisk virksomhet.

Budsjettkontroll pr 30. oktober:

Regnskapsmessig viser perioden fram til og med 31. oktober følgende hovedtall:

Driftskostnad pr avdeling	2021	2020	2019	2018	2017
1-Interimsavd lønn	3 827 983	2 949 075	3 368 000	3 027 000	2 816 000
3-Administrasjon*	520 419	986 705	1 059 000	1 099 000	1 027 000
4-Fiskeanlegg	140 570	156 676	154 000	109 000	167 000
5-Jakt/fiske/grunnutnytting	1 156 532	1 023 416	1 276 000	1 105 000	1 084 000
9-Koier og buer	219 100	163 862	90 000		

*Bidragsbevilgninger ikke medregnet.

Tabellen over viser bokførte kostnader pr 30. oktober de ulike år, det er altså en sammenligning av kostnader mellom år. En bedre og mer riktig sammenligning er dersom en sammenligner påløpte kostnader med periodisert budsjett. Dette er gjort i eget regneark i vedlegget.

Når det gjelder inntekter så begynner en nå i månedsskiftet november/desember å få en viss oversikt, men ikke fullstendig og endelig. Sammenlignet med budsjetterte inntekter for inneværende år (kr 7 352 000,-), så kan en se noen trekk som sannsynligvis vil gi utslag på årsregnskapet. Inntekter fra fiskekortsalg ser ut til å bli omtrentlig som eller noe over budsjettert. Inntekter fra jakt er det for tidlig å si noe sikkert om da sammenstillingen fra årets elgjakt ikke er klar i skrivende stund. Inntektene herfra er derfor heller ikke fakturert. Det er en reduksjon i tjenestesalg i 2021, men noe av denne reduksjonen er kompensert med andre oppdrag. Fullstendig oversikt og hvor en lander med inntekter fra tjenestesalg i forhold til budsjetterte mål, er det derfor litt tidlig å si noe om i skrivende stund. Inntekter fra koieutleie ser ut til å bli en god del høyere enn budsjettert. Det skal også være en høyere refusjonsandel (konto 5-3400) i 2021 sammenlignet med tidligere år. Sjøl om inntektsøkningen som har vært over år ser ut til å flate noe ut, ser det totalt sett ut til at når budsjetterte inntektsmål for 2021 er realistisk.

På kostnadssiden ser en at det pr 31.10 er tilfredsstillende kostnadskontroll. Målt mot periodisert budsjett pr 31.10.21, ser en at på kostnadssiden er det god kontroll for alle avdelinger, med unntak av *Avdeling 1: lønns- og personalkostnader*. Der er det samlet sett et overforbruk på om lag kr 364 000,-. Dette relaterer seg til ekstrakostnader i pensjonsutgifter og lønnsjustering (inkl etterbetaling).

Forslag til Driftsbudsjett for 2022:

Det framlagte forslaget til budsjett for 2022 har i seg en liten kostnadsøkning på kr 167 000,-. Dette tilsvarer en kostnadsøkning på 2,5 %, altså tilsvarende deflatoren. Det er greit å minne om at i driftsbudsjettet for 2021, var det lagt inn en lavere vekst i kostnadene for å kompensere for forventet lavere vekst i inntekter.

Det er budsjettert med inntekter på kr 7 612 000, noe som tilsvarer en økning på 3,5%.

Budsjettet har et overskudd på kr 763 000,-, noe som tilsvarer et overskudd på i overkant av 10 %. Budsjetteringen er gjort med mål om at driftsbudsjettet som styringsdokument skal være realistisk. Det er unektelig meget stramt, og det er ikke rom for uforutsette kostnader, optimal bemanning sommerstid eller innsatser utover det aller nødvendigste.

Fjellstyret har under siste to virksomhetsår behandlet flere saker vedrørende fjellstyrets økonomi. Bl.a. har det vært spørsmål rundt budsjettering av lønnsmidler. For å lettere kunne analysere behov og lettere å vise konsekvenser, er det i forbindelse med budsjetteringen for 2021 gjort en endring av budsjettets oppbygging. Mens lønnskostnader tidligere har framgått under flere ulike avdelinger, er de nå samlet under en ny avdeling 1. Dette gjør også beregningen av behovet for lønnsmidler enklere og viser fjellstyrets samlede kostnader på en tydeligere måte. Erfaringen så langt er at denne måten å budsjettere på er å foretrekke.

Kjøpet av skogshusvær medførte at budsjettet for 2019 ble justert ved at det ble opprettet en ny avdeling 9, der alle inntekter og utgifter knyttet til koier og buer er samlet. På det viset vil en lettere kunne følge med på hvordan økonomien knyttet til disse vil utvikle seg. Samtidig har kjøpet konsekvens for budsjettets samlede volum. Det er fortsatt knyttet litt spenning til hvordan budsjettet er i forhold til faktiske inntekter og utgifter ettersom driften kommer inn i en driftsfase og ting går seg til.

I sak 82.19 fattet Fjellstyret vedtak om prisfastsettelse for utleiekoiene. I tillegg til de 3 Fjellstyret hadde fra før, er det pr i dag klargjort 8 koier (Nymokoia, Vesterøya, Elvålvollen, Stenvika, Sorksjøen, Brenthaugen, Hansbekken og Tjønnodden), som er gjort tilgjengelige for allmennheten gjennom inatur.no. I 2022 er det planlagt at ytterligere 1 objekt (Sveenkoia) skal klargjøres. Økningen i antallet fjellstyrekoier som leies ut, medfører en viss usikkerhet i forhold til budsjettets realisme.

I forbindelse med budsjetteringen er det viktig å minne om at koiekjøpet ikke bare medfører mulighet for økte inntekter, men også kostnader i form av vedlikehold og behov for økt arbeidsinnsats. Det er tidligere beskrevet (sak 101.18) at en kan påregne om lag 120 dagsverk årlig for å drifte fjellstyrets utleiebuer gjennom året (ved, storvask 1 gang pr år, tilsyn og småfiks). Dette er i utgangspunktet tenkt dekket gjennom økt bruk av sommervikarer/sesongoppsyn, men også noe økt egeninnsats.

Etter sesongen i år, er det litt lettere å se konturene av kostnads- og inntektsnivå. Det foreslås derfor i vedtaket at det skjer en økning av budsjetterammene både på inntektssiden og utgiftssiden, utover vedtatte rammer. D.v.s. at Fjellstyret inviteres til å godkjenne framlagt forslag til driftsbudsjett, men at det samtidig gjøres en økning av rammene slik forslaget til vedtak beskriver. Dette for at det skal være mulig å ha mer personalressurs i barmarksperioden for tilsyn og fiks med utleiebuene. I tillegg foreslår DL at det legges inn

midler for å leie inn ressurser for en årlig storvask av alle utleiekoiene. Det er også behov for noe mer lagerplass for utstyr knyttet til driften av koiene. Foreslåtte inndekning er gjennom å øke inntektsposten i budsjettet. Når det gjelder ønsket om mer lagerplass er det ikke funnet rom for dette i foreslått budsjett. Kostnaden vil beløpe seg omtrentlig til 20-25 000 kroner.

I tillegg foreslås det at det vedtas årlige vedlikeholdsbudsjettet for koier og buer. I forbindelse med klargjøring av koiene for utleie er det utført en god del enklere vedlikehold og oppussing for å få koiene i brukbar stand. Det som etter hvert gjenstår er større vedlikeholdsoppdrag som krever en annen kompetanse og mer tid, enn det som er tilgjengelig i organisasjonen i dag. Det foreslås derfor at merparten av disse oppdragene prosjekteres og det innhentes pristilbud lokalt på materialer og gjennomføring. Omfanget av årlig vedlikehold vil variere, og det er tenkt at det skal følge en vedlikeholdsplan. I vurderingen må det derfor gjøres prioriteringer der det mest nødvendige blir tatt først. Samtidig bør en i størst mulig grad ta objekt for objekt.

Vedlikeholdskostnadene som følger av en plan og eget budsjett er tenkt dekket inn ved bruk av fjellkassa, men at budsjett holdes utenom de vedtatte budsjetteringsrammer for fjellstyrets ordinære driftsbudsjett. Årsaken til dette er rett og slett at det er urimelig og uhensiktsmessig å ta disse kostnadene inn i det ordinære driftsbudsjettet. De årlige kostnadene vil variere og kostnadene ved hvert objekt vil variere. Dette lar seg ikke gjøre med de prinsippene som ligger til grunn for fjellstyrets budsjettering, med rammer for kostnadsøkning og krav til overskuddsgrad. Vedlagt saken ligger forslag til vedlikeholdsbudsjett for 2022, og da er det tenkt at det gjøres nødvendig vedlikehold på Sorksjøkoia som foreslått.

Utover dette, er det gjort enkelte justeringer innenfor og mellom hver av de andre avdelingene basert regnskapstall for de seineste regnskapene, for å gjøre budsjettet så realistisk som mulig.

Priser:

Vedlagt budsjettet i år følger en enkel prislister. Den er tenkt dels for oversiktens del, men også dels for å lettere ha oversikter over våre priser i dag og forslag til prisendringer.

Det foreslås at det i forbindelse med budsjettet vedtas indeksregulerte fiskekortpriser og beverjakt. I tillegg foreslås det at det fastsettes en utleiepris for elgtrekken for andre formål enn henting av elg. Det har vært et par forespørsler om det. Prisen for henting av elg fastsettes for øvrig i forbindelse med at «Lokale bestemmelser for elgjakta» vedtas, normalt i februar. Egentlig kan denne prisen fastsettes i forbindelse med behandling av budsjettet.

Investeringsbudsjettet:

I Investeringsbudsjettet for 2022 er det foreslått innkjøp av 2 snøskutere og 1 tilhenger. I innbytte utgår 1 skuter og 1 tilhenger. Årsaken til at en da i netto beholder 1 skuter er av logistikk- og praktiske hensyn i forbindelse med tjenestesalg motorferdselskontroll. Skuteren som beholdes er avskrevet.

Tilhengeren som ønskes byttet inn er utslitt, og det var med nød og neppe den holdt ut sesongen i år. Den er reparert et antall ganger tidligere.

Administrative vurderinger.

Driftsbudsjettet

I forhold til inneværende år er budsjettet stort sett framskrevet på mange poster, mens noen poster innenfor rammen er justert noe basert på erfaringstall fra regnskap. Utgiftene er derfor totalt sett innenfor det som er forutsatt i tidligere nevnte styringsvedtak.

Det er i forslaget til driftsbudsjett 2022, lagt opp til omtrentlig samme virksomhetsnivå som i år med tanke på bemanning og aktivitet. Bruken av sommervikar/ekstrahjelp har vært på et absolutt minimum siste 2 åra. Dette har medført at det ikke har blitt utført skjøtseloppgaver i allmenningen utover det aller mest nødvendige og oppsynsvirksomheten har vært minimal. Dessverre gir de budsjettmessige forutsetninger heller ikke rom for en mer normalisert drift i 2022. Helst skulle kostnadsnivået vært såpass at det hadde muliggjort noe mer bruk av sommervikar. Men hensynet til interne budsjetteringsregler og det faktum at vi må ta høyde for at inntektene ikke øker like mye som de gjorde en periode, gjør at det i praksis ikke er rom for mer enn 1 sommervikar i utgangspunktet. Det blir derfor viktig å også fokusere på inntektssiden i åra som kommer, slik at denne utvikles.

Forslaget til budsjett for 2022 muliggjør ikke nødvendig bemanning i barmarksperioden. Det foreslås derfor at størrelsen på budsjettet økes og at dette muliggjøres ved økte inntekter fra koieutleie. Dette er rimelig siden kjøpet av skogshusvær medfører endrede forutsetninger for driften. Forslaget framgår i pkt 2 i forslag til vedtak.

Som nevnt har det vært behov for en god del vedlikehold, utbedringer og bytte av inventar (ovner, senger, husgeråd m.m) i de koiene som er klargjort. Det som gjenstår nå er å klargjøre Sveenkoia våren 2022. Kostnadene med dette ligger inne i foreslått budsjett. Til sommersesongen 2022 vil fjellstyret ha 12 koier tilgjengelig for utleie gjennom Inatur.no (Tjønnoddkoia, Brenthaugen, Hansbekken, Stenvika, Sorksjøen, Sveenkoia, Hognsjøbekkbua, Elvålvollen, Sømåkvolve, Isterfossen, Vesterøya og Nymokoia). Når det gjelder den siste av koiene, Dambua, krever denne noe mer utredning og planlegging før arbeid kan iverksettes. For Kroketsjøkoia jobbes det med å få på plass en avtale med Femund JFF.

Fjellkassa har en sunn og god økonomi etter lang tid med driftsoverskudd. Likevel er det viktig å være klar over at de økonomiske utsiktene for fjellstyret har endret seg noe de siste årene som følge av stor lønnsvekst og betydelig generell prisvekst. Frem til nå har Engerdal fjellstyre høvelig godt klart å kompensere for kostnadsøkningen med tilsvarende økning i inntekter. Dette er imidlertid utfordrende, en generell økonomisk utfordring mange av landets fjellstyrer merker særdeles godt. For oss i Engerdal fjellstyre har det vært en tendens til at veksten i inntektene har flatet noe ut de siste par åra, som følge av endring bl.a. i tjenestosalg.

Tidligere års regnskap har vist med tydelighet at kostnadene knyttet til pensjonsordningen kan være utfordrende. Dette er en utfordring mange fjellstyrer har. Lovendring medfører også behov for en omlegging av pensjonsordningene i fjellstyrene. NFS jobber derfor for å få til nye ordninger og betingelser med pensjonsleverandører. Foreløpig er det lite ny informasjon som er gått ut, og det mest fornuftige er derfor å forholde seg til de prognosene som vår leverandør KLP gir.

På samme vis er det for noen år siden jobbet med å se på mulighetene for felles forsikringsordninger. Dette arbeidet har resultert i at våre forsikringskostnader har blitt noe redusert ved bytte av forsikringsleverandør. Fjellstyrekontoret vil gjøre en gjennomgang av forsikringene i 2022, for om mulig å redusere disse noe. Det er bl.a. litt inkonsekvent hva som ligger av forsikringer til de ulike koier og buer.

Også lønnskostnadene utgjør en stor del av budsjettet. Et scenario over tid der lønnsveksten er høyere enn deflatoren (noe som har vært tilfelle i et flertall år), vil medføre at andelen av driftsbudsjettet som går med til lønn øker. Dette betyr videre at andre driftskostnader må holdes konstant eller reduseres for at en skal kunne opprettholde samme aktiviteten. Dessuten reduseres marginene i budsjettet. Sammen med målsettingen om minimum overskudd, resulterer dette i at budsjetteringen er krevende. Hvilket lønnsoppgjør det blir til neste år vet vi ikke nå, men en kan konstatere at oppgjøret for 2021 ikke er høyere enn deflatoren som er lagt til grunn i budsjettforslaget.

I den daglige driften har fjellstyret et konstant fokus på å holde kostnadene nede. Med forslag til driftsbudsjett for 2022, der marginene er stramme, er det ekstra viktig å fortsatt ha et slikt fokus.

Inntekter knyttet til storvilt (elg, rådyr, bever) er betydelige og da spesielt inntektene fra elgjakt. Her følger prissettingen lønnsutviklingen. Det har derimot vært en reduksjon i avskyting, og det er heller ikke utsikter til at avskytingen kan økes vesentlig de nærmeste åra. Et annet forhold som det for så vidt er tatt forvaltningsgrep i forhold til, er de lave vektene som preger deler av statsallmenningen. Dette gjør at inntektene blir lavere sjøl om prisene justeres årlig. Fjellstyret vedtar ny bestandsplan og prisrammer for kommende 4-årsperiode i februar. Da vil en ha et bedre grunnlag for å si noe om forventet inntekt.

Det var bra med rådyr noen år, men en snøvinter i 2017/18 kombinert med fôringsforbud, desimerte stammen en del. Inntrykket er at det har tatt seg opp en del de siste åra, og fjellstyret har solgt relativt mange rådyrkort i 2021. Rådyrstammen er også vanskeligere å forvalte i forhold til å ha et stabilt jaktuttak, fordi den fluktuierer ganske mye pga miljømessige forhold. På samme vis som for småviltjakt, vil inntektene avhenge av bestandsstørrelsen. Fjellstyret må opptre som en ansvarlig forvalter, og hensynet til bærekraftig forvaltning må komme før ønsket om høye inntekter. Det er i budsjettet forsøkt å ta hensyn til disse forholdene som påvirker inntektssiden. Opplegget med avskytingsnivå, prissetting m.m. for både elg-, rådyr og beverjakt vil som tidligere år bli bestemt litt inn i neste budsjettår, siden en ikke har alle vurderinger klare nå før jul. Prissetting for bever har vært uendret noen år. Det foreslås nå at denne prisen endres.

Fjellstyret har tidligere hatt betydelig inntekter fra Rendalen Renselskap. Det er imidlertid knyttet en del usikkerhet til hvorvidt renselskapet kan utbetale slike beløp hvert år, og det er ikke utsikter til at Renselskapet kan utbetale beiteleie i 2022, noe som medfører bortfall av en betydelig inntektspost. Selskapet forvalter en ressurs som varierer i antall av ulike årsaker

Fiskekortinntektene er den viktigste enkeltinntekten for fjellstyret. De siste åra har disse inntektene vært omtrentlig på samme nivå. Det ser foreløpig ut til at salget har tatt seg opp noe i år. Det forventes en inntekt på omtrentlig samme nivå i 2022. Fjellstyret regulerte

fiskekortprisene gjeldende fra 1. januar 2020. Det er hensiktsmessig at disse justeres på nytt nå etter konsumprisindeksen.

Tjenestesalg er en annen inntektspost som har økt markant over år, med mer enn en dobling i løpet av siste 8-årsperiode. Det er for 2021 en nedgang i tjenestesalget. Det er heller ikke ventet at disse vil øke markant i kommende år, og det foreslås derfor en framskriving av årets budsjettering. Vårt tjenestesalg har også en såpass stor omfatning at det er tidsmessig vanskelig å ta på seg oppdrag av en viss varighet uten at en knytter til seg mer personell i perioder. Det finnes en grense hvor mye tjenester en kan selge med dagens bemanning, uten at det går utover egne gjøremål og saksbehandling. Det er allikevel ikke uinteressant å vurdere forespørsler som måtte komme. Ved å fortsatt fokusere på å utvikle tjenestesalget, kan dette muliggjøre en større bruk av sommervikarer eller øke deltidsstillinger for kortere perioder

Ellers er det litt usikkerhet rundt budsjetteringen av Finansinntektene. Det er neppe utsikter til snarlig høyere rente på bankinnskudd i 2022, sjøl om det er spådd en viss oppgang i rentenivået. De siste åra har det derfor egentlig vært en overbudsjettering av finansinntekter. Samlet sett har fjellstyret ikke hatt problem med å nå sine inntektsmål, så en justering av denne budsjettposten er mer av «kosmetiske art». Posten er i forslaget likt med 2021 for å dempe effekten av tidligere overbudsjettering noe.

Det er i tidligere saksutredninger til budsjettbehandlingene i fjellstyret pekt på en del innsatser som kan gjøres for å kompensere for å styrke inntektsgrunnlaget. Det har bl.a. vært pekt på at fjellstyret gjennom NFS jobber for at mer av grunneierinntektene tilfaller fjellstyret og at refusjonsordningen styrkes. Fjellstyret bør allikevel jobbe videre med spørsmålene rundt grunneierinntektene og refusjonsordningen. I regnskapsåret 2020 utgjorde refundert beløp 26,5% av totale refunderbare utgifter.

Investeringsbudsjett:

I Investeringsbudsjett for 2022, foreslås det å kjøpe 2 nye snøskutere og 1 ny tilhenger. Behovet er motivert innledningsvis i saken, se over.

Vedlikeholdsbudsjett:

I foreslått vedlikeholdsbudsjett vil det være et definisjonsspørsmål hvorvidt vedlikeholdet vil være en investering eller ikke. I de tilfeller der det skjer en tydelig standardheving, vil kostnadene kunne regnes som investering. I foreslåtte vedlikeholdsbudsjett for 2022, er det snakk om nødvendig vedlikehold som egentlig ikke medfører vesentlig standardheving.

I og med vi begynner å nærme oss en mer stabil driftsfase hva gjelder den delen av fjellstyrets virksomhet som knytter seg til utleiekoier, er det viktig å få på plass en modell for hvordan en skal handtere litt mer omfattende vedlikeholdsarbeider i åra som kommer. Det er viktig å huske i denne forbindelse at de koiene som fjellstyret har kjøpt av Statskog er gamle hus, og vedlikeholdet har vært minimalt på flere av objektene i lengre perioder. Det er derfor nødvendig å gjøre en del vedlikeholdsarbeid i åra som kommer. Forslaget til vedlikeholdsbudsjett skisserer hvordan det kan jobbes med koiene i kommende 5-10 år.

Administrasjonens forslag til vedtak:

1. Det framlagte forslaget til driftsbudsjett 2022 vedtas medfølgende presisering og tillegg:
 - a. Fjellstyret behandler småviltjakt for 2022 i egen sak på nyåret. Budsjettpost 5-3121 justeres under denne behandlingen hvis det viser seg nødvendig.
 - b. Fjellstyret behandler lokale bestemmelser, høstingsnivå m.m. for elgjakt 2022 i egen sak på nyåret. Det samme gjelder for opplegget rundt rådyrjakta. Budsjettpost 5-3130 justeres under denne behandlingen hvis det viser seg nødvendig.
 - c. Priser justeres som foreslått i vedlegget «Prisliste 2022».
2. For å muliggjøre tilstrekkelig personalressurs i barmarksperioden, økes konto 9-3200: *Inntekter koier* med kr 100 000,-. Samtidig styrkes konto 9-7790: *Andre kostnader/innleid hjelp* med kr 10 000,-, og at avdeling 1: *Lønn, pensjon og godtgjør* styrkes med kr 90 000,-.
3. Forslag til vedlikeholdsbudsjett vedtas som foreslått. Daglig leder rapporterer progresjon i vedlikeholdsarbeidet jevnlig til styret.
4. Forslag til investeringsbudsjett for 2022 vedtas med de rammer som foreslått.
5. Fjellstyrets daglige leder har fullmakt til å overføre midler fra en budsjettpost til en annen innen hvert hovedavsnitt når budsjettbalansen ikke endres.
6. Daglig leder gis fullmakt til å engasjere inntil 2 stk sommervikarer/sesongoppsyn i 2022 (inntil 20 ukesverk) under forutsetning av budsjettmessig dekning. Dels for å dekke opp løpende behov i forbindelse med ferieavvikling og dels for å dekke opp behov knyttet til drift og opprusting av utleiekoier.

Sak 101.21	Ark 111/137	Saksbeh.: Oops
Bidragsbudsjett 2021		

Saksdokumenter vedlagt:

- Forslag til bidragsbudsjett 2022.
- Oversikt over disponerte midler Bidragsbudsjettet 2021.
- Sak 12.21 og sak 55.21.

Bakgrunn:

Engerdal fjellstyre har siden 2004, med hjemmel i fjellovens § 11, vedtatt et eget bidragsbudsjett - en tilskuddsordning for (...) *å styrkje næringsgrunnlaget i dei bygdene som har rett til allmenningsbruk.*” Gjennom tilskuddsordningen har fjellstyret delt ut betydelige midler til utvalgte hovedsatsingsområder på statsallmenningen, som storfehold, småfehold, reindrift, næringsfiske og reiseliv. Det har også i samme periode blitt delt ut midler til en rekke allmenntilgode formål.

Fjellstyret har også som målsetting å evaluere ordningen med Bidragsbudsjett en gang i hver fjellstyreperiode. Slik høring ble gjennomført i 2020, der næringsorganisasjonene er tilskrevet og bedt om innspill. På bakgrunn av innspill i høringen, la daglig leder fram en sak i fjellstyrets augustmøte (sak 55.21) med en vurdering av prioriteringer i Bidragsbudsjettet.

Bidragsbudsjettet har vært gjenstand for en del debatt i fjellstyret. Slik det framstår i dag, har det ett sett med regler, og en definert ramme. I tillegg er det retningslinjer for tildeling og utbetaling. Det er også satt en søknadsfrist og ordningen blir annonsert på fjellstyrets hjemmeside og i lokalpressen.

Bidragsbudsjettet 2021 har en ramme på kr 724 000,-. Ved søknadsfristens utgang i ordinær søknadsrunde, hadde det kommet inn 11 søknader om midler til ulike formål. Gjennom året fram til 1 desember har det vært ytterligere 10 søknader om tildeling av midler. I tillegg er det gjennom vedtak i sak 88.20 disponert midler til vedlikehold av skogsbilveier på statsallmenningen (kr 40 000,-) og et bidrag til Femundsmarka Nasjonalparksenter i Elgå (kr 50 000,-). Antallet søknader reflekterer at ordningen er populær og en bra mulighet for å skaffe kapital til ulike prosjekter. Totalt er det gitt tilsagn om kr 425 998,- til næringsformål og kr 214 000,- til allmenntilgode formål m.m. under året (til sammen kr 639 998,- pr. 1. desember).

Administrasjonens vurdering:

Gjennom de siste årene er det foretatt mange interne diskusjoner i fjellstyret om ordningen med bidragsbudsjett. Fjellstyret har da også i konsensus kommet frem til justeringer, og derfor er det heller ikke lagt opp til noen omfattende administrativ evaluering eller endring i denne omgang.

De fleste av landets fjellstyrer har de siste årene hatt utfordringer med å kompensere temmelig omfattende lønnsvekst med dertil prosentvis økning i inntekter. Selv om Engerdal fjellstyre

har klart dette fram til nå, er det flere ganger påpekt de utfordringer som her ligger de kommende årene. Det er med andre ord ikke gitt at en uten videre kan forvente positive driftsresultater opp mot en million kroner.

Slik administrasjonen ser det, er det viktig at fjellstyret alltid er bevisste på å prioritere utvikling av egen organisasjon. Det er viktig med klare tanker om verdiskapning og sysselsetting, og at ønsket om omfattende tilskuddordninger ikke går på bekostning av dette. En ting er de midler fjellstyret kan ha mulighet til å fordele fra fjellkassa gjennom tilskudd, noe annet hvilken rolle og hvilke muligheter fjellstyret har til å være en pådriver for lokal verdiskapning gjennom egen virksomhet. Det dreier seg om alt fra produktutvikling og markedsføring av eksempelvis fisketurisme eller vandring. Videre utførelse av statlige arbeidsoppgaver om det så er innen rovviltforvaltning eller verneområdeforvaltning. Her bør også salg av kompetanse til private grunneierlag eller forskning, eller hva det måtte være. Mulighetene er mange, men blir færre hvis slik utvikling ikke prioriteres høyt.

Dersom Bidragsbudsjettets størrelse over tid er høyere enn overskuddet på driftsregnskapet, reduserer dette fjellstyrets egenkapital. Nå har fjellstyret en del kapital å rå over, så det er ingen akutt krise pr i dag. Allikevel er det riktig å påpeke dette forholdet når budsjettet skal vedtas. Kjøp av skogshusvær fra Statskog vil også redusere egenkapitalen vesentlig.

Fjellstyret vedtok i sin behandling av Bidragsbudsjettet for 2019, at framtidige rammer på dette budsjettet skulle settes til 8,5% av egenkapitalen ved siste reviderte regnskap. Gitt at fjellstyret mener at dette prinsippet skal videreføres, kan ramma for Bidragsbudsjettet 2022 settes til kr 725 000,- (avrundet til nærmeste hele tusen). Fjellstyrets kapitalbeholdning var den 31.12.20 på kr 8 529 732,-. Dette gir en økning i ramma i pkt 7 på kr 1 000,- som følge av endret kapitalbeholdning fra 2019 til 2020. I utsendt forslag er denne tusenlappen lagt til rammen for Allmenntilgode formål m.m., fordi det er uhensiktsmessig å dele summen på de ulike næringene.

Når det gjelder de ulike næringer som fjellstyret har valgt å prioritere og de satsingsområder som fremkommer av bidragsbudsjettet, så har ikke administrasjonens særlige kommentarer. Innen reiseliv, hvor fellestiltak innen markedsføring, produktutvikling har prioritet, så kan også fjellstyret ha en meget aktiv rolle. Her bør en være ærlig i vurderingene av hvilken kompetanse fjellstyret selv til enhver tid har i egen administrasjon, hva en i så måte kan oppnå, og hvilke oppgaver en eventuelt er tjent med å betale andre for å gjøre. Særlig innen markedsføring kan en med god teft og kreativitet, og bruk av digitale medier eller eksempelvis journalister, oppnå mye til en lav kostnad.

Fjellstyret har ved vurdering av søknader om etablererstipend sett at det innenfor satsingsområdet «Storfehold», er forskjellige kapitalbehov knyttet til melkeproduksjon kontra ren kjøttproduksjon. Videre har fjellstyret berørt problemstillingen knyttet til vurdering av kombinasjonsnæringer (f.eks både små- og storfehold). Hvordan en på et bra vis skal gjøre beregninger av kostnadsforskjeller knyttet til dette kan være en spørsmålsstilling til vurdering når ordningen nå evalueres. Nå er vurderingene om bidragsbeløp knyttet til faktisk kapitalbehov skissert i søknaden, slik at i utgangspunktet vil de med stort kapitalbehov gjennomgående ha et høyere teoretisk bidragsbeløp. Dette kan hensyntas ved vurdering av søknaden og vurdering søkerne imellom. En lignende problemstilling kan tenkes oppstå dersom kapitalbehovet er «lite», gjennom at bunnfradraget vil utgjøre en forholdsvis større del

av søknadsbeløpet dess mindre det er. Uansett så er alle bønder viktige slik at disse problemstillingene krever nok en grundig belysning før en konkluderer. Problemstillingen er da også et uttrykk for at ting har endret seg noe i løpet av årene som ordningen har eksistert. Det er sannsynlig at den kommer til å gjøre det i åra som kommer også.

Videre endret fjellstyret for noen år siden satsingsområdet «småfehold» til å inkludere «småfehold og hjorteoppdrett». Dette fordi antallet sauebesetninger har gått ned, mens det er etablert 2 hjorteoppdrett på statsallmenningen.

Siste året har det vært noe diskusjon rundt bidraget til Næringsfiske. Dette etter at det i media kom fram at det ble dumpet en del uforedlet fisk i Elgå. Med bakgrunn i fjellstyrets behandling av sakene 12.21 og 55.21, kan det være aktuelt å justere Bidragsbudsjettets regler knyttet til næringsfiske. Dersom så er ønskelig, kan det legges inn en forutsetning om at en større del av fisken utnyttes for at tilskudd skal være aktuelt. Som nevnt i sak 12.21, er det i realiteten rogn som er sluttproduktet i dagens fiske. En stor del av råstoffet blir dermed ikke utnyttet.

Det ble i forbindelse med fjorårets evaluering også framført synspunkt om at innretningen på bidrag til næringsfiske burde endres slik at også investeringer i utstyr ble mulig. Dette for bl.a. å stimulere til at nye fiskere kunne etablere seg. Til dette er å si at Bidragsbudsjettet pkt 4 gir generelle føringer om at det normalt ikke skal gis bidrag til typiske driftsutgifter eller investeringer i løst utstyr/maskiner eller andre løse driftsmidler. Denne regelen har nok sin bakgrunn i at det er dårlig bruk av midler å støtte investeringer i utstyr som er lett omsettelig.

I sak 55.21 ble det også vurdert, etter innspill i høringsrunden, om at Bidragsbudsjettet også burde åpne for bidrag til «utmarksrelatert næringsvirksomhet /kombinasjonsnæringer». Resonnementet i saksframlegget slår fast at dette er mulig slik Bidragsbudsjettet er utformet i dag, og det er vist til flere eksempler der fjellstyret har gitt støtte til ulike tiltak som kan vurderes inn under denne kategorien. Det er allikevel et moment som fjellstyret har mulighet til å vurdere i forbindelse med behandlingen av Bidragsbudsjett for 2022.

Gjennom pkt 18 i vedtatt bidragsbudsjett fremkommer det at administrasjonen *”(...) er ansvarlig for legge ved Bidragsbudsjett 2022 ved utsendelse av sakspapirene til budsjettmøtet før jul 2021, som selvstendig alternativ til vedtak, med korrigeringer for årstall og ”disponibelt bidrag”*”. Gitt den prosess som har vært de seneste åra, så lar administrasjonen det være opp til fjellstyret å foreta ytterligere endringer i Bidragsbudsjettet. Fjellstyrets forslag til vedtak legges derfor frem i henhold til bidragsbudsjettets pkt 18, uten noe selvstendig alternativ eller konkrete forslag til endringer fra administrasjonens side.

Verdt å nevne er imidlertid at under pkt 19 «Disponibelt bidrag» er det gjort oppdateringer ift årets disponeringer og vedtak. Det har tidligere vært noe diskusjon rundt dette og hvilke poster som kan ta med seg udisponerte midler fra ett år over i neste. Det satsingsområdet som får overført midler er Reindrift. For satsingsområdet Næringsfiske står også årets midler ubrukt, og det er uavklart hvorvidt det kommer anmodning om utbetaling av midler i år.

Fjellstyrets forslag til vedtak:

Engerdal fjellstyre slutter seg til vedlagt forslag til Bidragsbudsjett 2022.

Sak 102.21	Ark 512	Saksbeh.: OOps
Evaluering av «Lokale retningslinjer for skogforvaltningen»		

Saksdokumenter vedlagt:

- Lokale retningslinjer for skogforvaltningen på statsallmenningen.
- Sak 74.19.

Bakgrunn.

Engerdal fjellstyre vedtok høsten 2019 «Lokale retningslinjer for skogforvaltningen på statsallmenningen i Engerdal», se sak 74.19.

Vedtaket var som følger:

Fjellstyrets vedtak:

1. *Fjellstyret vedtar retningslinjer for skogforvaltning som foreslått.*
2. *Disse retningslinjene for skogforvaltning skal evalueres i fjellstyrets budsjettmøte i desember hvert år, første gang i desember 2020.*
3. *Retningslinjene for skogforvaltning oversendes til Statskog SF og Engerdal kommune ved Formannskapet.*

Fjellstyret i Engerdal har over flere år engasjert seg i forvaltningen av skogressursen på statsallmenningen. I flere sammenhenger har fjellstyret tilkjennegitt sitt syn ovenfor Statskog SF. Disse lokale retningslinjene følger av fjellstyrets engasjement om skogressursen.

I henhold til vedtaket i 2019 er det lagt opp til en årlig evaluering av de lokale retningslinjene.

Administrasjonens vurdering:

Med bakgrunn i vedtaket i sak 74.19, legges saken fram for Fjellstyret med forslag om likelydende vedtak som ved forrige evaluering.

Administrasjonens forslag til vedtak:

Engerdal fjellstyre har evaluert «Lokale retningslinjer for skogforvaltning på statsallmenningen i Engerdal», jfr pkt 10 i retningslinjene. Fjellstyret viderefører disse retningslinjene uendret. Retningslinjene inklusiv vedtaket oversendes Statskog SF og Engerdal kommune v/ Formannskapet.

Sak 103.21	Ark 363	Saksbeh.: LRP/OOps
Høring: søknad om vei til hytte ved Hammarsjøen.		

Saksdokumenter vedlagt:

- E-post med vedlegg fra Statskog SF

Bakgrunn:

Statskog SF ber om fjellstyret uttalelse i forbindelse med en søknad om flytting og utbedring av vei tilknyttet en hytte ved Hammarsjøen. Femund Bygg AS søker på vegne av familien Thoresen om utbedringer og flytting av gammel traktorvei i tilknytning eiendommen gnr. 164, bnr. 1. Adressen til eiendommen er Femundsveien 2288. Denne veien ble sist benyttet ved byggeoppdrag på eiendommen i 1997.

Det søkes enten om utbedringer av eksisterende traktorvei, skisse 1 (se vedlegg), eller utbedringer og flytting av veien til eiendommen, skisse 2. Skisse 2 viser hvilke endringer det søkes om. Den blå linjen på skissen, er der traktorveien går i dag, mens den svarte streken viser hvor veien ønskes flyttes. Det er i utgangspunktet ønske om å flytte veien lengre øst i forhold til eksisterende traktorvei. Begrunnelsen for ønsket om å flytte veien, er at veien blir ca. 50 m. kortere og mindre synlig. Tiltaket vil videre frigjøre parkeringsplassen langs ved veien (Femundsveien), og veitraseen blir liggende lavere i terrenget som gjør utformingen lettere.

Søker har gjort seg konkrete planer for veibyggingen/endringene og veistandarden:

- Lyngvegetasjon legges til siden for traseen og brukes på veiskuldrer
- Steiner røtter og stubber fjernes og kjøres bort til egnet deponi
- Veien gruses
- Det etableres ikke veigrøfter, men veien legges slik i terrenget at vann renner av veien

Begge alternativene medfører at det må fjernes noen furutrær.

Begrunnelsen for veisøknaden, er at det er ønskelig med vei helt frem til hytta. En vei vil gjøre at hytta blir mer brukt både sommer og vinter, samt at eiers biler står tryggere ved hytta enn ved bilveien. Søker skriver at parkeringsplassen ved veien vil bli frigjort til allmennheten med dette tiltaket.

Videre skriver søker at veien ikke vil sjenere andre i og med at den eventuelt legges lengre fra Hammarsjøen en nåværende vei. Området den nye traseen ligger på, blir i svært liten grad benyttet av turgåere.

Til slutt bemerker søker at det er gitt tillatelser til fremføring av bilvei til omliggende hytter.

I tillegg til søknad om vei har det tidligere blitt søkt om utbedringer av vann- og avløpsanlegg tilknyttet hytta. Fjellstyret behandlet den saken på sitt april møte i sak 40.21. Statskog SF har

for sin del godkjent utbedring av vann- og avløpsanlegg under forutsetning av at søknad om vei blir godkjent. Engerdal kommune krever i lignende saker vei som kan brøytes på vinteren ift. adgang til tømning av septiktank. Har ikke hytten vei, har det ikke blitt gitt utslippstillatelse.

Engerdal fjellstyre gir sin uttalelse til Statskog SF i forhold til at dette er et grunn disponeringstiltak (Fjellogen §12). Fjellstyre må vurdere tiltaket i forhold til bruksrettsutøvelse, samt forhold knyttet til friluftslivet og naturvernforhold.

Administrasjonens vurdering

På statsallmenningen i Engerdal er det flere hytter som mangler bilvei. Dette er ofte eldre hytter som etter hvert krever utbedringer. I forbindelse med planlagte utbedringer, kommer også ønsket om en bedre vei og at man vil kjøre helt frem til hytta. Dette er forståelig og helt i tråd med utviklingen ellers i samfunnet.

Bruksrettsutøvelse og beite i området der hytta ligger, dreier seg i dag stort sett om reindrift. Dette området er definert som et LNFR- område i kommuneplan, noe som blant annet betyr at området er særlig viktig for reindriften. Reindrift er en arealkrevende næring som derfor samlet sett kan være sårbar ift. både små og store tiltak. Denne enkeltstående veien vil sannsynligvis ha små konsekvenser for reindriften i området. Det er ikke her problemet ligger. Det er summen av alle slike tiltak og inngrep som samlet sett vil gi en stor negativ effekt for reindriften. En positiv holdning til en slik sak, kan skape presedens ift. liknende saker og dette igjen kan gjøre den samlede effekten stor for Svahken sijte.

Når det gjelder forholdet til naturverdier, vil bygging av en vei føre til et inngrep i større eller mindre grad. I forhold til friluftslivet, vil veien øke tilgjengeligheten til området og det vil frigjøre parkeringsplassen ved veien for de som ønsker å besøke Hammarsjøen og området rundt. Det å øke tilgjengeligheten for allmennheten er positivt, men det er usikkert om hytteeieren synes det er positivt at det blir mer trafikk fra allmennheten i området.

Denne eiendommen ligger som tidligere nevnt i et LNFR-område i kommuneplan. Dette er områder som i utgangspunktet ikke er ment for hytteutbygging. De nærmeste hyttene til eiendommen, ligger i et HB- område i kommuneplan (Yttersjøen). HB- områder er ment for fritidsbebyggelse og her er det andre bestemmelser. Så lenge denne eiendommen ligger i LNFR- område, bør dispensasjonspraksisen være streng. Det er viktig at fjellstyret vektlegger helhetssyn, likebehandling og forutsigbarhet til grunn i sin vurdering av grunn disponeringer.

Fjellstyret har tidligere gitt uttalelser i lignende saker (2015, 2017 og 2019). For fjellstyrets del har disse sakene vært av prinsipiell karakter, fordi det finnes flere andre hytter på statsallmenningen som ikke har vei helt frem. Fjellstyret uttalte seg blant annet i sak 19.19 om utbygging av vei til en hytte ved Langsjøen. Her sa fjellstyret at saken kan skape presedens for lignende saker, at mange slike saker vil skape mulig ulempe for bruksrettsutøvelse og naturverdiene på statsallmenningen og at det er i strid med gjeldene bestemmelser i kommuneplan. Engerdal fjellstyre hadde derfor en negativ uttalelse hvor de oppfordret til ikke å gi tillatelse til veibyggingen. Slik vurdering mener administrasjonen det er relevant å legge til grunn i denne aktuelle saken også. Altså at man har en restriktiv holdning i slike saker av

presedenshensyn. Det er dette forholdet som samlet sett bidrar til å skade statsallmenningens nåværende og fremtidige bruksrettsutøving. Det er videre i fjellstyrets interesse at arealbruk på statsallmenningen er forutsigbar, noe som kommunenes arealplan bidrar til.

Administrasjonen mener derfor at kommunenes arealplan bør følges, og at dispensasjoner vil føre til at arealbruken på statsallmenningen blir uforutsigbar for andre brukergrupper.

Dilemma i denne saken, er at det er søkt om utbedring av et vann- og avløpsanlegg som allerede eksisterer. Saken om vann- og avløpsanlegg tilknyttet eiendommen, ble behandlet av fjellstyret i april, sak 40.21. Her uttalte fjellstyre at de *registrerer at det i tilknytning til eiendommen, er lagt inn vann og etablert avløp uten noen form for godkjenning. Dette er uheldig og en ikke ønskelig praksis.* Videre sier Fjellstyret at de *ikke har innvendinger til at det legges vannledning og anlegges avløpsanlegg i tilknytning til eiendommen.*

Engerdal kommune krever på sin side vei frem til hytter når det er vann- og avløpsanlegg. Dette med tanke på muligheten til tømning av septiktank. Det betyr at skal familien Thoresen få muligheter til å utbedre vann- og avløpsanlegget, må søknad om vei godkjennes.

Administrasjonen mener med bakgrunn i det overnevnte at det er positivt at eier av hytta ønsker å rydde opp i saken. Så lenge det allerede finnes et vann- og avløpsanlegg tilknyttet hytten, og kommunen stiller kravet om vei, ser ikke administrasjonen noen annen mulighet enn å gi en positiv uttalelse til utbedring av veien. Hadde det ikke allerede vært et vann- og avløpsanlegg tilknyttet hytta, hadde saken stilt seg annerledes.

Så er spørsmålet hvor veien skal gå, og om den kan flyttes. En del grunn vil bli tatt i bruk til veiareal uavhengig om den flyttes eller ei. Forslaget til ny veitrase, skisse 2, vil gjøre at veien blir 50 meter kortere og at veien vil gå lengre unna Hammarsjøen. Dette kan være positivt slik administrasjonen ser det. Tiltaket må uansett gjøres mest mulig skånsomt og slik at det totale arealet som benyttes til vegformål blir minst mulig.

Administrasjonens forslag til uttalelse:

Engerdal fjellstyre har vurdert søknaden om utbedring og flytting av vei ned til fritidseiendom, gnr 164, bnr 1 tilhørende familien Thoresen ut fra Fjellovens §12 og faktiske forhold tilknyttet saken. Engerdal fjellstyre kan for sin del godkjenne tiltaket. Forutsetningen er at traseen som velges gir et minst mulig inngrep. Videre må eksisterende traktorvei tilbakeføres til opprinnelig naturtilstand.